

Boodschap voor de 93ste Werelddag voor Migranten en Vluchtelingen

(14 januari 2007)

Het migrantengezin

Dierbare broeders en zusters!

Ter gelegenheid van de komende Werelddag voor Migranten en Vluchtelingen en kijkend naar het heilige gezin uit Nazaret, de icoon van alle gezinnen, wil ik u uitnodigen eens stil te staan bij de situatie van het migrantengezin. De evangelist Matteüs vertelt dat Jozef zich kort na de geboorte van Jezus gedwongen zag 's nachts met het kind en zijn moeder naar Egypte te vertrekken om te ontvluchten aan de vervolging van koning Herodes (vgl. Mt 2,13-15).

In een commentaar op deze passage uit het evangelie schreef mijn eerbiedwaardige voorganger, de dienaar van God paus Pius XII in 1952: "Het gezin uit Nazaret in ballingschap: Jezus, Maria en Jozef, emigranten die hun toevlucht zoeken in Egypte om te ontkomen aan de furie van een boze koning, zijn het symbool, het voorbeeld van en een steun voor alle emigranten en pelgrims uit alle tijden en alle landen, voor alle vluchtelingen in welke omstandigheden dan ook die, gedwongen door vervolging en nood, genoodzaakt zijn hun eigen land, hun dierbare familieleden, hun burens, hun goede vrienden achter te laten en te vertrekken naar een vreemd land."¹ In deze tegenspoed van het gezin uit Nazaret, dat gedwongen is zijn toevlucht te zoeken in Egypte, zien wij een glimp van de pijnlijke situatie waarin alle migranten leven, met name vluchtelingen, bannelingen, evacués en

mensen die verdreven zijn of vervolgd worden. Wij zien even iets van de moeilijkheden die ieder migrantengezin doormaakt, het lijden en de vernederingen, de ontberingen en de kwetsbaarheid van vele miljoenen migranten, vluchtelingen en mensen die van huis en haard verdreven zijn. Het gezin uit Nazaret weerspiegelt het beeld van God dat in het hart van ieder menselijk gezin verzekerd ligt, zelfs als dat is verminkt of verzwakt door emigratie.

Het thema van de volgende Werelddag voor Migranten en Vluchtelingen – *Het migrantengezin* – bouwt voort op de thema's van 1980, 1986 en 1993. Het wil nogmaals onderstrepen hoezeer de Kerk zich wil inzetten niet alleen voor de individuele migrant, maar ook voor zijn gezin, dat een plaats en bron van de cultuur van het leven is en een factor voor de

1. *Exsul familia*, in: AAS 44 (1952), 649.

integratie van waarden. Het migrantengezin ondervindt vele moeilijkheden. De afstand tussen de gezinsleden en het mislukken van een hereniging heeft vaak tot gevolg dat de oorspronkelijke banden worden verbroken. Er worden nieuwe relaties gevormd en er ontstaan nieuwe liefdes. Sommige migranten vergeten het verleden en hun plichten, gebukt als zij gaan onder de zware beproeving van afstand en eenzaamheid. Als het immigrantengezin niet verzekerd is van de mogelijkheid om er werkelijk bij te horen en mee te doen, kan men moeilijk verwachten dat het zich harmonieus ontwikkelt. De Internationale Conventie ter Bescherming van de Rechten van Alle Arbeidsmigranten en hun Gezinsleden, die op 1 juli 2003 van kracht werd, wil alle mannelijke en vrouwelijke arbeidsmigranten en hun gezinsleden beschermen. Dat houdt in dat de waarde van het gezin wordt erkend, ook op het terrein van de emigratie, dat inmiddels een structureel fenomeen is in onze samenlevingen. De Kerk roept op tot de ratificatie van de internationale juridische instrumenten die gericht zijn op de bescherming van de rechten van migranten, vluchtelingen en hun gezinnen en wil zich via de diverse aan haar verbonden instellingen en genootschappen inzetten als hun pleitbezorger, iets wat steeds harder nodig is. In dat verband heeft de Kerk centra geopend waar migranten een luisterend oor vinden, huizen waar zij worden verwelkomd en bureaus die hun diensten aanbieden aan personen en gezinnen. En er worden nog andere initiatieven opgezet om tegemoet te komen aan de toenemende behoeften op dit terrein.

Er wordt al veel gedaan voor de integratie van de immigrantengezinnen, maar er moet ook nog veel gebeuren. Er zijn grote

problemen die samenhangen met een aantal 'verdedigingsmechanismen' van de zijde van de eerste generatie immigranten, die een obstakel dreigen te vormen voor de verdere ontwikkeling van de jonge mensen van de tweede generatie. Het is daarom zaak om door middel van wetgeving, juridische en sociale interventie een betere integratie mogelijk te maken. Er is de afgelopen tijd een toenevend aantal vrouwen dat het eigen land verlaat om elders betere levensomstandigheden te vinden, gezien de betere arbeidsperspectieven. Er zijn echter nogal wat vrouwen die het slachtoffer worden van mensenhandel en prostitutie. Bij gezinshereniging kunnen sociaal werkers, met name religieuze vrouwen, een waardevolle bemiddelende rol spelen, die in toenemende mate onze dankbaarheid verdient.

Ten aanzien van de integratie van de immigrantengezinnen beschouw ik het als mijn plicht om uw aandacht te vragen voor de vluchtelingengezinnen, voor wie de omstandigheden ten opzichte van het verleden verslechterd lijken te zijn, met name waar het gaat om de gezinshereniging. In de kampen die voor hen zijn ingericht bestaat soms, naast de logistieke moeilijkheden en de persoonlijke problemen als gevolg van de trauma's en emotionele stress die men heeft opgelopen door de tragische gebeurtenissen die men heeft meegemaakt, ook het risico dat vrouwen en kinderen betrokken raken bij seksuele exploitatie, bij wijze van overlevingsstrategie. In die gevallen is de opletende aanwezigheid van pastorale werkers vereist. Naast hulp die is gericht op het helen van de wonden van het hart, moet pastorale zorg ook de steun van de christelijke gemeenschap bieden waarmee de cultuur van respect kan worden her-

steld en de waarachtige waarde van de liefde hervonden. Het is noodzakelijk om mensen die innerlijk verwoest zijn, te helpen om weer vertrouwen in zichzelf te krijgen. Ook moet alles in het werk worden gesteld om de rechten en de waardigheid van de gezinnen te waarborgen en hen passend onderdak te bieden. Vluchtelingen wordt gevraagd een open, positieve houding aan te nemen ten opzichte van het ontvangende land en zich steeds actief bereid te tonen om in te gaan op het aanbod om met elkaar te bouwen aan een geïntegreerde gemeenschap die een 'gezamenlijk huis' is voor iedereen.

Er is onder de migranten een categorie die bijzondere aandacht behoeft: de studenten uit andere landen, die ver van huis zijn, zonder gedegen kennis van de taal, soms ook zonder vrienden en vaak met een beurs die ontoereikend is voor wat zij nodig hebben. Als zij getrouwd zijn, is de situatie nog slechter. Via haar organisaties doet de Kerk er alles aan om het gemis aan steun van familie voor deze jonge studenten minder pijnlijk te maken. Zij helpt hen om thuis te raken in de stad waar zij zijn gekomen, door hen in contact te brengen met gezinnen die bereid zijn hen gastvrij op te vangen en met elkaar in contact te brengen. Zoals ik bij een eerdere gelegenheid al heb gezegd, is de hulp aan buitenlandse studenten "een belangrijk terrein van het pastorale werk ... Jonge mensen die hun eigen land verlaten om te gaan studeren, komen veel

problemen tegen en lopen met name het risico van een identiteitscrisis."²

Dierbare broeders en zusters, moge de Werelddag voor Migranten en Vluchtelingen een goede gelegenheid zijn om in de kerkelijke gemeenschap en in de publieke opinie meer oog te krijgen voor de nood en de problemen van migrantengezinnen, maar ook voor wat deze gezinnen in positieve zin te bieden hebben. Mijn gedachten gaan in het bijzonder uit naar hen die direct betrokken zijn bij het immense fenomeen van de migratie en naar hen die zich in hun pastorale werk richten op de menselijke mobiliteit. De woorden van de apostel Paulus, "*caritas Christi urget nos*" (2Kor 5,14), sporen ons aan om ons in de eerste plaats te geven aan onze broeders en zusters die het meest in nood verkeren. Met deze overwegingen bid ik om de goddelijke steun voor ieder van u en schenk ik u vol genegenheid een bijzondere apostolische zegen.

Vanuit het Vaticaan, 18 oktober 2006.

Benedictus XVI

© Copyright 2006 – Libreria Editrice Vaticana / R.-K. Kerkgenootschap in Nederland

Vertaling: drs. P.C. de Die

2. *L'Osservatore Romano* (15 december 2005).